

DE BESTE VRUCHTEN.

114

HANDLEIDING

TOT

HET DOEN EENER GOEDE KEUZE BIJ HET
AANPLANTEN

VAN

VRUCHTBOOMEN

IN TUINEN, IN BOOMGAARDEN EN LANGS WEGEN,

DOOR

K. J. W. OTTOLANDER,
Boomkweker te Boskoop.

GRONINGEN,
J. B. WOLTERS.
1866.

VERKOPENDE
BOEKHOOP

EEN WOORD VOORAF.

„Komaan! alweer een boek over vruchten! 't is goed dat er thans een snelpers is, die niet licht moede wordt.” — Zoo spreekt wellicht deze of gene, die dit boekje ter inzage ontvangt of er eene aankondiging van leest.

De schrijver wenscht dat hij die zoo spreekt, hem eens even het oor leere.

Het kwam ons voor, dat wat reeds vroeger door de vereeniging tot regeling en verbetering der vruchtsoorten te Boskoop is gedaan — met de uitgave van de drie eerste reeksen harer „Beschrijving der Vruchtsoorten” enz. en met hetgeen nu door den Boekhandelaar J. B. Wolters te Groningen is ondernomen, namelijk de uitgave van het fraaie plaatwerk, de „Nederlandsche Boomgaard”, — niet genoeg aan het doel beantwoordde, dat onze kwekers zich voorstelden, en dat waarlijk in 't belang is van het ooftminnend publiek, namelijk: regeling en verbetering, d. i. eigenlijk vermindering van het heirleger van variëteiten, eene zifting in de zeef van nuchtere kritiek, opdat de tarwe behouden worde, het kaf verdwijne.

Iemand die uit het plaatwerk „de Boomgaard” eenige variëteiten van vruchten gekozen en de boomen daarvan bij den schrijver besteld had, schreef hem na de ontvangst dier boomen: „ik hoop dat ik nu eens goede soorten zal ontvangen hebben”; het antwoord moest zijn, zoo als het ook gegeven is: „maar Mijnheer! gij hebt immers kunnen lezen of ze goed zijn; gij ontvangt wat gij besteld hebt!”

Het blijkt ons dus, dat men door beschrijving en zelfs door afbeelding van de vruchten niet tot het doel kan komen; het schijnt dat men wel fraaie platen bezichtigt, doch den tekst niet of zeer vluchtig leest; men kan bij de uitgave van een pomologisch werk geene bloemlezing leveren; om kennis, ook van 'tgeen minder aanbeveling verdient, te bevorderen, moet men dit ook afbeelden en beschrijven. Daarom moet men bezichtigen en onderzoeken tevens. Omdat men dit echter niet dan noode doen zal (het is voor oningewijden ook geene zeer uitlokkende studie), dacht ik bij mij zelf — misschien is het wel wat vermetel mij daartoe te autoriseren —: zoek gij nu al het beste eens uit, beschrijf het zoo kort mogelijk, duid aan tot welk einde men elke verscheidenheid met goed gevolg kan planten, breng dat ter kennis van 't publiek, en misschien treft dat het doel; wij willen toch het beste, en zoo komen wij eens uit de onzekerheid.

Bovendien, het is voor den planter, zoowel als voor den kweeker, zeer moeielijk, uit het jaarlijks vermeerderend aantal verscheidenheden van elke vruchtsoort eene keuze te doen; — wat moet men planten, wat kweeken? De doorluchtige namen, die men altijd weet te vinden om nieuwe variëteiten aan den man te brengen, en het „première qualité”, „excellente variété” enz. enz., waardoor men aanprijst, wat men niet altijd kent, brengen menigeen dikwijls in een maalstroom, waaruit hij zich niet weet te redden. Verscheidene met hoogen lof opgevijzelde nieuwe vruchten, b. v. de peer „Général Todtleben”, voldeden niet aan de verwachting; weder anderen zijn niet waardig, eene plaats in 't register of nummerboek te beslaan, de eene der catalogues (waarmede men als het

ware overstort wordt) uit het buitenland prijst deze, de andere gene aan als van den eersten rang, al naarmate de voorraad van de door de zenders gekweekte boomen groot is. Hierbij denk ik aan de massa's pyramide-peren „de Curé”, „Beurré d' Amanlis” enz., verscheidenheden die zeer goed groeieu, spoedig groot zijn en jaarlijks worden ingevoerd; maar vraagt eens „Napoleon”, „Marie Louise” en dergelijken, en gij zult het antwoord ontvangen dat „de voorraad reeds afgeleverd is”, dat is, dat men ze niet heeft.

Wat zal men dan planten, wat kweeken? — Wel, het beste! en de schrijver kan in gemoede verzekeren, dat hij, alle vooroordeelen, alle vooringenomenheid ter zijde stellende, een zeer nuchter oordeel uitgebracht, en slechts die variëteiten gekozen heeft, welke door alle pomologen van den eersten rang erkend worden, tot de voortreffelijkste in smaak, of de schoonste voor sieraad te behooren. Op eenige weinige uitzonderingen na zijn alle hier beschrevene vruchten door den schrijver beproefd geworden; hij deelt de uitkomsten mede van eene minstens twintigjarige studie; de beoefening der pomologie is hem altijd eene aangename uitspanning geweest. Zijn oom, wijlen de heer Corns. Ottoländer, heeft daartoe de gronden gelegd. Niet weinig werd die liefhebberij opgewekt door het jaarlijksche bezoek van, en het vriendschappelijk verkeer met wijlen den heer L. de Bavay te Vilvoorden, die door zijne nagelatene geschriften blijken heeft gegeven een ijverig beoefenaar dezer wetenschap te zijn, en veel heeft bijgedragen tot den hoogen trap van ontwikkeling, waarop men thans, ik zeg niet met de *kweeking* van vruchtboomen, maar wel met de *kennis* van den vruchtboom geklommen is in het naburige België, eene kennis, waarop het geheele stelsel van behandeling berust, dat zoo algemeen bewondering verwekt, en door sommigen, wel bij name bekend, thans aldaar wordt beoefend.

„Maar,” hoor ik eenige onzer kweekers zeggen, „gij komt in elk geval ontijdig, veel te vroeg! gij had behooren te wachten (ja laat het mij maar zeggen), tot dat ik al die door u, en te

recht, veroordeelde variëteiten, waarvan ik om zekere aanvragen te voldoen nog altijd moest kweken, eens wat opgeruimd had; nu blijf ik immers met die, met zooveel zorg, opoffering van tijd en geld gekweekte boomen opgescheept; wat moet ik daarmede nu beginnen?"

Wees bedaard, mijn collega!

Vooreerst is het nog niet bewezen dat het boekje veel koopters zal vinden; het komt immers maar van Boskoop, en daar, welnu, ja: „daar is men helaas nog zoo weinig wetenschappelijk; zou daar iets goeds van daan komen kunnen?"

Ten anderen hebt gij u immers kunnen regelen naar hetgeen vroeger gewerkt is in de „Beschrijving der Vruchtsoorten”, en in den „Nederlandschen Boomgaard” voortdurend nog gewerkt wordt; of hebt gij de prenten slechts bezichtigd, de beschrijvingen niet gelezen?

Ook leerde uwe eigene kweeking en uw handel u immers wel, van welke soorten gij altijd te kort kwaamt en van welke gij overhield? hoe meer gij er kweektet van den eersten rang, hoe meer gij er van verkocht, is 't niet zoo?

En zult gij het mij dan niet toestemmen, dat, hoe eerder gij uit den ouden sleur komt, hoe beter het u zal zijn, dat gij, een volgenden keer eens nadenkende over uwe enterij (veredeling), veel gemakkelijker dit werk in orde zult brengen, en, met uitzondering van waar ge u te richten hebt naar lokale keuzen en aanvragen, niet behoeft te beginnen met, ja, bijna radeloos te worden wat ge toch zult enten, daar ge, hoe zuinig ook, toch altijd struiken en stammen te kort kwaamt, altijd alle variëteiten bezat en toch niet bezat, altijd bevreesd waart om een boom te leveren en toch zoo gaarne verkocht; omdat de raadselachtige soorten toch ook gekweekt moesten worden, omdat men toch zoo ongaarne een naam in 't register doorhaalt, omdat eene groote collectie dikwijls, ten minste in eigene schatting, ook een grooten roem geeft.

Zou het dan wel ooit te vroeg kunnen zijn om uit zulk een

jammerlijken toestand te geraken, en zal het u later niet blijken, dat het gevreesde kwaad eigenlijk een spook uwer verbeelding is geweest?

Zietdaar een paar bezwaren opgelost, die er tegen de uitgave van dit werkje zouden kunnen oprijzen, maar misschien is er nog een derde bezwaar; mij dunkt ik hoor iemand zeggen: „waarom nam de vereeniging ten uwent dit werk niet op zich? dat zou immers beter geweest zijn.”

Maar onze vereeniging — ik ben er lid van — is immers nooit opgericht om individuele werkzaamheden uit te sluiten; konden er zich in den boezem der vereeniging geene stemmen als de reeds gehoorde verheffen, waardoor het „der vereeniging” niet mogelijk was dit werk te aanvaarden? wel zeker! maar moet men dan zijne eigene overtuiging ten offer brengen, en die in den doofpot van het collegie smoren, om, als dan dat collegie bij meerderheid van stemmen zal beslissen uwe denkbeelden goed te keuren, dien doofpot weder geopend te zien? — neen, zeker niet! dit is nooit het doel der vereenigingen geweest, en het zal, naar ik hoop, ook nooit haar doel worden; elk lid behoort immers zich zelf te oefenen, om dan de verkregene kennis ten nutte van zijne medeleden aan te wenden; zoo wascht de eene hand de andere schoon, en het zou immers zeer wel mogelijk kunnen zijn, dat onze vereeniging, nu „het ijs eenmaal gebroken is,” op denzelfden weg nog eenige treden verder ging, dan er nu door den schrijver zijn afgelegd, en men later, van wege de vereeniging en voorzien met haar gewenscht grootzegel, eene verbeterde en gewijzigde opgave ontving van 'tgeen werkelijk beproefd en goed gebleken is.

Ook is het onderzoek nog niet afgelopen; nieuwe ervaringen zullen wij opdoen, en wellicht komt er nog eens een tijd, dat wat nu waarlijk als voortreffelijk is aangegeven, plaats maken moet voor verbetering.

En nu nog een paar woorden over de dusgenaamde *nieuwe* snoeiwijze, in den laatsten tijd als voortreffelijk aanbevolen.

Tegen het woord „nieuw” teeken ik echter protest aan. Le Père te Montreuil gaf reeds in 1846, dat is dus 20 jaren geleden, een boek uit, getiteld: „Pratique raisonnée de la taille du pècher” etc.; d'Albret schreef in 1848 een werk, meer handelende over alle fruitboomen; L. de Bavay in 1849 zijn „Traité” etc., terwijl bij A. J. van den Sigtenhorst te Deventer reeds voor jaren eene Nederlandsche vertaling van het allezins voortreffelijke werk van Hardy het licht zag. Reeds in 1848 heb ik met den heer Papeleu te Wetteren over die snoeiwijze gediscoureed; „iets nieuws” is zij dus niet, maar ze is in ons land niet of weinig beoefend, dat is de zaak. — Wat nu de snoeiwijze zelf betreft, indien men ze met overleg aanwendt, zal zij tot gunstige uitkomsten leiden; men bedenke echter wel, dat het niet, of ten minste veel minder, de taak des kweekers dan wel van den tuinier is, die snoeiwijze zich eigen te maken; de kweeker behoort het fundament te leggen, maar de tuinier behoort het gebouw op te trekken tot de vereischte hoogte; indien de kweeker goed gevormde boomen levert, geheel naar de voorschriften der wetenschap gekweekt, en de tuinier niet ingewijd is in de geheimen, wat zal het dan den planter baten, zulke boomen, die toch wel wat meer waarde hebben, omdat er veel meer tijd en zorg aan gewijd is, geplant te hebben; — daarom zij het vooral de hoogere standen, de eigenaars van buitengoederen, op 't hart gedrukt: laat uwe tuinlieden wetenschappelijk gevormd zijn, moedigt ook den vaderlandschen kweeker aan, door niet langer uit den vreemde uwe boompjes te ontbieden, die toch veel minder goed gevormd en naar de regelen der kunst dit immers zeer zeldzaam zijn, maar weest zoo goed uwe orders aan hem ¹⁾ te vereeren, schenkt hem uw vertrouwen, hij zal zich dat immers waardig trachten te maken. Zeker is het dat men tot nu toe te werktuigelijk handelde, men wist zich geene reden te geven van zijne handelingen, behalve eenige uitzonderingen, en

¹⁾ Bij het woord „hem” denke men niet aan den schrijver; door familie-overeenkomst gebonden, zou hij in vele gevallen de hem toegezondene orders niet *mogen* uitvoeren.

toch moet het immers waar zijn, dat de behandeling des booms gegrond is op zijne eigenschappen, en dat dit tot voordeel van den boom en van zijn planter en eigenaar strekken zal.

Men wachte zich echter voor overdrijving, en denke niet dat alles altijd zoo fraai uitkomt als men in de boeken leest, u voorpreekt, of u afbeeldt op platen; er zijn nog zekere toevallen als men zegt, „wrakken” en „gommen”, en zoolang er storm en onweder, overvloedige regens en buitengewone hitte komen kunnen, zoolang zullen wij, ja veel kunnen uitmaken en veel berekenen, maar de ware uitkomst zal wel niet altijd onder de som te plaatsn zijn.

Ook dwinge men den boom, ten minste niet algemeen, tot spoedig vrucht dragen; vader Cats placht te zeggen: „vroeg rijp vroeg rot, vroeg wijs vroeg zot;” geeft uwen boom den tijd, laat hem zich goed ontwikkelen, later zal hij u het wachten vergoeden door eene tienvoudige opbrengst.

Ook zijn vele van de nieuw uitgedachte vormen, zooals b. v. de cordons horizontaux, de ruit, de O-vormige palmetten, en welke fantastische figuren men van fruitboomen ook maken wil, niet aan te bevelen; ze zijn aardigheden maar kunnen niet voldoen; de knoestige cordons enz. zullen evenzeer verdwijnen als de veel omvattende, lage komboomen; geeft aan den boom zooveel mogelijk zijnen eisch naar de natuur, leidt die natuur, maar maakt geen gedrochten, zoo als men vroeger van den palm (Buxus) maakte, en de Chinezen, dat kunstige volk, nu nog doen met de voeten van het vrouwelijke geslacht. Gelijken de waggelende Chinesche dames op menschen? en zouden die onnatuurlijk gevormde boomfiguren zijn wat ze konden en behoorden te wezen? Laat leven en leven genieten, tiranniseert uwe boomen niet!

En nu, men geve aan dit papieren kind eene plaats, men denke eens hier- en daarover na; uitvoerige beschrijvingen van variëteiten wachte men niet. In een werkje dat niet in de boekenkast, maar in den zak, ook van landman en burger,

een plaatsje vraagt, zou uitvoerigheid ondoelmatig zijn; men draagt geene boekdeelen naar den tuin. Indien de arbeid van den schrijver later blijken mogt eenigzins bevorderlijk geweest te zijn aan het hem voorgestelde doel, „regeling en verbetering der vruchtsoorten”, hij zou zijne moeite, indien hij 't zoo noemen mag, rijkelijk beloond achten.

„Per aspera ad astra.”

K. J. W. OTTOLANDER.

BOSKOOF, Maart, 1866.

Aalbessen, st. Jansbessen (*Ribes rubrum* en *R. nigr.*)

De aalbessenboom bemint een zandigen, liefst met varkensmest bemesten, tamelijk vettigen, echter geen natten, kouden grond.

Men plante hem bij voorkeur in lagen kroonvorm, en wel *niet*, zooals velen willen, op stammetjes; de verschillende takken, — 4—6 zijn voldoende, — welke uit den hoofdstam hunnen oorsprong nemen en den boom den kroonvorm geven, moeten laag geplaatst zijn, zoodat zij bij het planten in den grond komen; hierdoor blijft de boom krachtiger. De pyramide- en leivorm worden minder aangewend; — waartoe zou het ook dienen?

Het is goed den aalbessenboom in den boomgaard te planten, tusschen de hoogstamde en halfstamde vruchtboomen; wanneer hij op afzonderlijke vakken en perken geplant is, bedekke men den grond met oud riet, stroo of bladeren; men geve hem ieder voorjaar eenigen verganen varkensmest, vermengd met zand en tuinaarde, en hoope dien liever op om den boom, dan dat men hem in den grond graaft of spit; dit zou de wortels kunnen kwetsen; deze maatregelen doen den boom langer stand houden, en daardoor geeft hij rijkelijk vruchten.

Men kan, door den boom, als de bessen bijna rijp zijn, met eene dunne laag stroo in den vorm van een suikerbrood te overdekken, de bessen tot het einde van September versch genieten.

Uit de verscheidenheden bevelen wij aan de:

Roode dusgenaamde *Dikkop*, korte tros, groote bes.

Roode Westlandsche, lange tros, kleine bes, gele steel, zeer duurzaam.

Witte draaitakkige, groote bes, zeer doorschijnend.

Witte Westlandsche, lange tros, groote bes.

Zwarte zoete „ groote bes.

Zwarte Napelsche (Cassis de Naples), groote bes.

Abrikozen. (*Prunus armeniaca*).

De abrikozenboom kan hier te lande bijna zonder uitzondering slechts als leiboom met goed gevolg geplant worden; de waaier- of pauwenstaartvorm is de beste; de boom beïnt een diepen, tamelijk droogen, zandigen, met kalkbestanddeelen, verganen koemest en tuinaarde vermengden grond.

Men kan hem tegen muren of schuttingen, tegen het oosten of het westen planten; de oosterzon is echter verkieslijker.

Zeer vele verscheidenheden verdragen onze winters niet, b. v. de *Muschabrics* of *Alexandrijnsche*, die als leiboom veelal tot op het tweejarige hout afsterft; de voorjaars nachtvorst benadeelt ook veeltijds de zich vroeg ontwikkelende bloemen; daarom doet men wel den boom van Februari tot half Mei des nachts te bedekken met riet, stroomatten of grove linnen kleeren, die men over dag wegneemt; ook plaatst men met goed gevolg eene rij dennen- of andere takken, op zekeren afstand in den grond gestoken, in schuinsche richting, zoodat de toppen tegen de muren of schuttingen steun hebben, voor den boom; deze blijven ook des daags staan; men heeft hierdoor een dubbel voordeel: vooreerst ontwikkelen zich de bloemen niet zoo vroeg, en ten tweeden wordt de vorst geweerd.

Als hoogstamde plante men den abrikoos slechts in warme, beslotene (b. v. stads-) tuinen, op zonnigen stand; de weinige variëteiten, die daarvoor geschikt zijn, duiden wij aan.

Eenige der voornaamste en voortreffelijkste abrikozen zijn de volgende:

Blenheim of *Schipley*, Engelsche variëteit, matig groot, saprijk, eenige dagen vóór de *Moorpark* rijp; de boom groeit sterker en lijdt minder aan gom.

Bredasche, eene zeer oude verscheidenheid, waaromtrent veel verwarring bestaat, matig groot, tamelijk saprijk, geel met donker rood aan de zonzijde; ze is eenige dagen na de *dubbele Oranje* rijp en goed om te konfijten; men kan deze als hoogen kroonboom planten.

Canino grosso, Italiaansche var., groot, saprijk, de boom groeit goed en is sterk.

Early Moorpark, Engelsche (nieuwe) variëteit, matig groot, voortreffelijk, zeer vroeg, vormt een matigen boom.

Hemskerk, Engelsche variëteit, matig groot, hoog geel met rood, gelijk op de *Moorpark*, doch is vroeger rijp, voortreffelijk.

Imperial Pine-apple, Amerikaansche variëteit, zeer groote vrucht, matig vroeg rijp; deze variëteit onderscheidt zich zeer door zijne zeer groote, hartvormige bladeren aan lange bladstelen, groeit gematigd, vormt geen fraaien boom.

Kaisha, uit Syrië ingevoerd; het vleesch moet, als de vrucht goed ontwikkeld en volkomen rijp is, doorschijnend zijn, zeer vroeg.

Masculine White (grootte wille), groote vrucht, bleekgeel, zeer goed, kan als kroonboom geplant worden; men moet deze variëteit niet verwarren met de groote, witgroene, harde abrikoos, welke men veel in België te koop ziet aanbieden.

Moorpark, groot, voortreffelijk, eene der schoonste en beste; de boom groeit matig, is zeer vruchtbaar.

Oranje, dubbele, matig groot, zeer mild dragend, eene der beste voor hoogstamde en goed om te konfijten.

Oranje, vroege of *Tros-Oranje*, eene der kleinste, de vrucht groeit aan trossen bijeen; men doet wel er $\frac{2}{3}$ uit te dunnen; goed om te konfijten, ook als hoogstamde te plaatsen. Onbekendheid met andere en veel betere verscheidenheden is de oorzaak, dat men in Nederland bijna uitsluitend deze verkiest, ook vormt deze variëteit een fraaien boom; misschien is dit mede eene der redenen, waarom zij zoo boven alle anderen gekozen en gekweekt wordt.

Oullin's early Peach, nieuwe Engelsche variëteit, groot, zeer saprijk, mild, voortreffelijk, vroeg, vormt een matigen boom.

Pêche de Nancy, Belgische perzik-abrikoos, zeer groot, saprijk, eene der schoonste en voortreffelijkste, verschilt van de *Moorpark* door grooter blad en sterken groei, vormt een matigen doch 'tgeen regelmatig boom.

Perzik-Abrikoos, de oude variëteit, matig groote, somtijds groote vrucht, saprijk, mild, zeer goed, ook als hoogstamde, wordt 14—20 dagen later rijp dan de *dubbele Oranje*, goed om te konfijten.

Met andere nieuw ingevoerde soorten willen wij eerst nader kennis maken, voor dat wij ze aanbevelen.

Amandelen (*Amygdalus*).

In Nederland meestal slechts bekend als een boom voor sieraad; ons klimaat is er niet voor geschikt, zelfs in Frankrijk gedijt hij niet overal als vruchtboom; hij bemint een diepen, lichten, droogen grond; veel vocht en eene koude standplaats benadeelen hem; wij kennen slechts de *zoete*, die het sterkst is; de *bittere* verdraagt geen van onze winters.

De zoogenaamde Naadjes-Amandel (*Amygdalus nana*, *georgica*) geeft somtijds aardige vruchtjes, waarvan de pit zeer fijn en smakelijk is; hij vormt slechts een kleinen struik.

Appelen (*Pyrus Malus*).

De appelboom bemint, op wildstam veredeld en als zoodanig ook in hoogstamden en halfstamden vorm gekweekt, een gemengden grond, klei met zand vermengd, veenachtige gronden (slechts niet te laag en te waterzuchtig); bijna overal gedijt hij; men zorge slechts hem van tijd tot tijd eenigen mest en versche aarde toe te voegen, dan blijft hij krachtig, wordt hij zeer groot, en bereikt hij een hoogen ouderdom. Op Paradijsstam, eene tamme soort van wildling, welke

men van stekken of uitloopers kweekt, veredeld, blijft de appelboom klein, en kan hij slechts dienen voor den pyramiden-vorm, lagen leiboom en dwergboom (lage kroon); men heeft dan echter dit vóór, dat de vrucht van de meeste verscheidenheden ten minste veel voortreffelijker en niet zelden ook grooter wordt; hij moet dan een tamelijk vochtigen, goed bemesten grond hebben; drooge gronden, zandige streken deugen voor hem niet, ja, men heeft zelfs enkele variëteiten (b. v. den gouden Pippeling), welke, op Paradijsstam veredeld en in goeden kleigrond geplant, volstrekt geen boom vormen en ook geene goede vruchten voortbrengen.

Dan is er nog een wildstam, — de Franschen noemen hem *Doucin*, de Duitschers *Splittapfel*, — welke, naar men zegt, het midden houdt tusschen den gewonen wilden appel, van zaailingen verkregen, en den paradijs; wij namen er eenige proeven mede, maar kunnen niet met genoegzame zekerheid zeggen dat hij verkieselijker is dan de paradijs. Deze kan evenwel slechts dienen voor den pyramiden-vorm; men zegt dat hij op drooge gronden beter tiert dan de appelboom op paradijsstam veredeld.

Enkele variëteiten, b. v. de Downton Pippin en de Muskaat Reinette, zijn zoo vruchtbaar, dat het noodzakelijk is ze op zwakkere wildstammen, van zaad verkregen, te enten; de boom duurt dan langer; weer andere zijn smakelijker, wanneer zij op haar eigen stam geënt zijn, zooals b. v. de Scarlet Pearmain; in dit geval duurt de vrucht ook langer.

Van vele verscheidenheden worden te Boskoop hoogstamde en halfstamde boomen gekweekt, welke tweemaal geënt zijn; een of andere sterk groeiende, meestal zoete variëteit wordt laag bij den grond op wild geënt, om dan later nog eens veredeld te worden; er zijn eene menigte variëteiten die men alleen op deze wijze als hoogstamde kan verkrijgen, dewijl ze anders te langzaam en te zwak groeien; daardoor is men ook in staat van sommige fijnere appelsoorten hoogstamden te leveren; aldus gekweekt zijn ook zelfs die snel groeiende soorten, welke slechts eenmaal, d. i. bij den grond, geënt

gemakkelijk als hoogstamde verkregen worden, verkieselijker, daar ze betere vruchten leveren; de tweemaal geënte, of zooals men ze onder boomkweekers noemt, de bovengeënte appelboom, vereischt denzelfden grond als de eenmaal geënte.

Wij beginnen met die appelsoorten, welke men met volle recht hand- of tafel-, d. i. dessert-appelen kan heeten; bijna zonder uitzondering moeten deze van boomen, op paradijsstam veredeld, geoogst worden; zeer weinige variëteiten toch, kunnen van wildstam of hoogstamde geplukt, dienen voor wat men dessert noemen kan, zoo als men dat woord verstaat; bij onze Duitsche naburen is dat anders; zij noemen ook minder fijne en geurige appels tafel-appelen; de Engelschen hebben eene betere keuze, bij hen rekent men tot de dessert-vruchten geene, dan die daartoe met het volste recht geschikt zijn.

Ook wij kiezen daarvoor het voortreffelijkste, en zorgen voor elk jaargetijde iets te hebben; de variëteiten die wij hieronder opgeven zijn reeds opgenomen, of zullen later opgenomen worden in den Nederlandschen Boomgaard, of in de Beschrijving der Vruchtsoorten; voor de uitvoerige beschrijving verwijzen wij naar die werken.

Zomer-appelen.

- Irish Peach*, matig groot, zeer goed. Pyr. Aug.
Roode Astrakaner, somtijds groot, fraai, zeer goed. Pyr. Aug.
Early Strawberry, matig, schoon, zeer goed. Pyr. Aug.
Cardinal de Juillet, klein, doch mild en zeer schoon. Pyr. Aug.
Zomer Aagtje, matig groot, zeer mild, aangenaam. Pyr. Aug. Sept.
Siberische glasappel, somtijds groot, zeer bemind. Pyr. Sept.
Early Joë, Amerikaansche var., matig groot, zeer fraai rood gestreept, voortreffelijk. Pyr. Aug. Sept.
Sommer Tauben-appel, klein, doch fraai en voortreffelijk; het

- is als of de vruchten van was gemaakt zijn; de smaak herinnert aan de *Jerusalemmer*, milddragend. Pyr., Sept.
Zomer gouden Pippeling, klein, voortreffelijk. Pyr., Sept.
Devonshire Quarrenden, matig groot, schoon, zeer goed, milddragend. Pyr., Sept.
Domeniska, matig groot, zeer goed, geurig. Pyr. Sept.
Kerry Pippin, klein of matig groot, zeer goed, geurig. Pyr. Sept.

Herfst en vroege Winter-appelen.

- Florianer Rosen-Appel*, matig groot, fraai, zeer geurig, mild. Pyr. Oct.—Nov.
Emile Müller, groot of matig groot, zeer schoon, goed. Pyr. Oct.—Dec.
Downton Pippin, klein, fraai, zeer goed, zeer milddragend. Oct. Nov. (Beter als Pyr. op wildstam veredeld dan op paradijs, in 't laatste geval draagt hij te veel).
Dubbele Goud-pippeling, matig groot, een der voortreffelijkste appels in zijnen tijd. Nov. Dec. Leib. De boom groeit matig.
Hughe's gouden Pippeling, iets kleiner dan de *dubbele Goud-pippeling*, mede zeer voortreffelijk. Nov.—Jan. De boom blijft klein, is zeer vruchtbaar. Pyr. Leib.
Engelsche Muscat Reinet, *Margille*, klein, zeer goed, geurig, fraaie vrucht, zeer mild. Nov.—Febr. Ook deze vrucht is beter, als men de variëteit op wild ent, dan op paradijs. Pyr.
Cornish Aromatic, matig groot, somtijds groot, voortreffelijk, zeer geurig, milddragend. Pyr. Leib. Dec. Jan.
Melon, *Amerikaansche Melon-appel*, matig groot, ook wel groot, zacht vleesch, geurig, zeer schoone appel. Dec.—Febr. Pyr. Leib.

<i>Pigeon roode</i>	} <i>Jerusalemers</i> , klein, ook wel
<i>Pigeon Witte</i> of <i>gestreepte</i>	

 matig groot, overbekend als voortreffelijk. Dec.—Febr. Pyr. Leib.

Cox orange Pippin, matig groot, voortreffelijk. Dec.—Febr., fraaie Pyr., ook als Leiboom aan te bevelen.
Wijker pippeling, matig, somtijds groot, overbekend als alleruitmuntendst. Dec.—Febr. Pyr. Leib.; Op kouden lagen grond scheurt de vrucht dikwijls, ook bij veel regen.
Zure graauwe Goud reinet, afwijking van de *Wijker Pippeling*, matig groot, allervoortreffelijkst. Dec.—Febr.; deze vrucht is onderscheiden van de bovengenoemde door zijn goudgraauw gekleurde huid en meer teëren groei, ook overtreft hij in smaak de *Wijker Pippeling* nog.

Winter- en Voorjaars-appelen.

Sire de Fauquemont, klein, uitmuntend, zeer mild. Dec.—Maart, fraaie boom. Pyr. Leib.
Court of Wick, kleine, schoon gevormde appel, voortreffelijk, mild. Dec.—Maart, Pyr. Leib.
Calville, witte winter, groote, somtijds zeer groote vrucht, bekend als eene der uitmuntendste, verlangt goeden grond en warmen stand. Pyr. Leib. Dec.—Maart, goed bewaard tot Mei.
Du Halder, groote vrucht, zeer goed, fraai gevormd en milddragend. Dec.—Maart. Pyr. Leib.
Ananas Reinette, kleine, fraai gevormde, zeer geurige, uitmuntende appel, zeer milddragend. Dec.—Maart. Pyr. Leiboom; blijft een kleine boom.
Schoone van Boskoop (Belle de Boskoop), groote, dikwijls zeer groote vrucht, zeer goed. Dec.—April. Pyr. Leib.; groeit sterk.
Scarlet Nonpareil, klein, zeer fraai en uitmuntend van smaak, zeer milddragend. Dec.—Maart. Pyr.; voldoet ook zeer goed op wildstam veredeld.
Claygate Pearmain, matig groot, voortreffelijk. Dec.—April. Pyr. Leib.; vormt een fraaien boom.

Manningslon Pearmain, matig groot, zeer goed. Dec.—April. Pyr. Leib.; een schoone boom.
Nelquin, klein, alleruitmuntendst. Jan.—April; Pyr. Leib., teedere groei.
Gouden Pippeling, klein, bekend als uitmuntend. Jan. April; Pyr. Leib., matig van groei.
Peperappel (Reinette Bristol), klein, allervoortreffelijkst, zeer milddragend. Febr.—April; Pyr. Leib., een zeer fraaie boom.
Oost-Indische Compagnie, klein, uitmuntend, zeer geurig. Febr.—April; Pyr. Leib., vormt een schoonen boom.
Dietzer Goud reinette, klein, voortreffelijk, milddragend. Febr.—April; Pyr. Leib., een fraaie boom.
Herweg's Reinette, matig groot, uitmuntend, zeer aangenaam, ook milddragend. Febr.—April; Pyr. Leib.
Braddick Nonpareil, matig groot, voortreffelijk, zeer aangenaam, milddragend. Febr.—April; Pyr. Leib., een fraaie boom.
Keddlestone Pippin, klein doch uitmuntend, zeer geurig, milddragend. Febr.—April, Pyr. Leib., een teedere boom.
Non-Such Park, klein, uitmuntend, geurig, zeer milddragend. Pyr. Leib.; op warmen stand. Febr.—Mei; een fraaie boom.
Nikitaer Winter-Borsdorffer, matig groot, eene zeer fraaie voortreffelijke vrucht. Pyr. Leib. Febr.—April; een fraaie boom.
Ribston Pippeling, matig groot, fraaie vrucht, zeer goed, op goede standplaats uitmuntend. Pyr. Leib. Febr.—April; een fraaie boom.
Praagsche Reinette (Syke House Russet), matig groote vrucht, voortreffelijk, zeer milddragend. Febr.—April; Pyr. Leib.; vormt een fraaien boom.
Parker's grauer Pippin (Reinette), matig groote vrucht, uitmuntend. Febr.—April; Pyr. Leib.
Reinette, Fransche, matig groote appel, bekend als uitmuntend, milddragend. Maart—Mei; Leib.
Reinette van Mons, matig groot, voortreffelijk, zeer geurig. Maart—Mei; Leib.
Ribston Pippin, spring (Baddow Pippin), matig groot, voortreffelijk. April—Mei; Leiboom.

De winter- en voorjaarsappelen mogen niet vóór 15 October geplukt worden; ieder die nadenkt zal zulks zelf begrijpen.

Nu volgen eenige verscheidenheden van appelen welke geschikt zijn om in hoogstamden (of halfstamden) kroonvorm in boomgaarden, weilanden of ook langs wegen (doch dan slechts als *hoogstamde* kroonboom) geplant te worden.

Wij kiezen daarbij ook eenige *zoete* appelen; ook zal men er vinden die reeds onder de dessertappelen in pyramiden- of leiboom-vorm opgenomen zijn; dat zijn zulke die voor de markt en huishouding (keuken) veel waarde hebben. Variëteiten, die de meeste geschiktheid hebben om langs de wegen te worden geplant, zullen aangeduid worden; het sortiment daarvan kan uit den aard der zaak niet groot zijn.

Men behoeft voor dat doel verscheidenheden die: 1° een fikschen boom vormen; 2° wier vrucht uitwendig weinig aantlokkends heeft; 3° die niet licht door wind en storm afgeworpen worden; 4° die niet te vroeg bloeien, daar onbeschutte boomen natuurlijk meer van late vorst te lijden hebben dan die welke in boomgaarden zijn geplant, waar de een den ander dikwijls dekt; vorst toch werkt nadeelig op de bloem, en dus ook op de bevruchting; die eindelijk 5° laat rijp worden; deze kunnen des noods aan den boom bewaard worden, tot de andere landbouw- of tuinvruchten ingezameld zijn, en geplukt als er meer ruimte van tijd is.

Vroege Appelen.

- Witte Astrakaner*, matig groot, zeer goed, milddragend. Aug. Sept., eene goede marktvrucht.
Rooide Astrakaner, zie pag. 16; eene goede marktvrucht.
Siberische glasappel, „ „ „

Hawthornden, matig groot, zeer milddragend. Sept. Oct.; voortreffelijk voor de keuken, vormt een matig grooten boom.

Keswick Codlin, matig of ook wel groot, zeer mild. Sept. Oct.; voortreffelijk voor de keuken, vormt een matig grooten boom.

Manks Codlin, matig groot, mede zeer vruchtbaar, schooner van uiterlijk dan bovenstaande. Sept.; ook voortreffelijk voor de keuken, een matige boom.

Charlemowski, matig groot, dikwijls groot, fraai, zeer goed, milddragend, eene uitmuntende marktvrucht. Aug. Sept.

Herfst-bloemzoete, klein of matig groot, uitmuntend in haar genre, buitengewoon milddragend. Sept. Oct. goed bewaard tot December.

Langtons Soudersgleichen, groote vrucht, zeer fraai, zeer vruchtbaar. Sept. Oct., in Duitschland schijnt zij langer te duren, eene uitmuntende vrucht voor de markt en de keuken.

Vlaamsche Schijver, matig groot, fraai, zeer goed, milddragend. October; eene goede vrucht om te droogen.

Herfst- en vroege Winter-appelen.

- Gravesteiner*, matig groot, fraai, zeer geurig. Oct.—Dec. Een uitmuntende appel, ook voor het dessert; het schijnt dat de Gravesteiner in de noordelijke streken van Europa 't beste wordt; men geve hem een goeden kleigrond; op een kouden, lichten bodem geplant ruidt hij, d. i. laat hij de vruchten vallen voordat ze rijp zijn.
Golden Noble, groot, fraai, milddragend. Oct. Nov., een zeer goede keuken-appel.
Zoete herfst-Bellefleur, matig groot, fraai, zeer goed. Oct. Nov., een beminde marktappel.
Prinz-Apfel, matig groot, fraai, geurig, zeer milddragend. Oct. Nov., uitmuntend voor de markt en de huishouding.

Scarlet Pearmain, klein of matig groot, zeer fraai, ook milddragend. Oct.—Dec.; een uitmuntende marktappel, kan ook voor het dessert dienen.

Goud-pearmain (winter gold Pearmain); mij dunkt het winter moet er af, het is geen wintervrucht; matig groot, van een fraai uiterlijk, zeer milddragend. Nov.—Jan., een uitmuntende marktvrucht; deze variëteit kan men aanbevelen om ze in groot getal te planten; indien de vrucht niet zoo aanlokkend ware ook goed om langs wegen te planten.

Reinette Bretagne, verschilt weinig van de *Goud Pearmain*, naar onzen smaak is de *Reinette Bretagne* nog voortreffelijker, zij bezit dezelfde eigenschappen. Nov.—Feb.

Spring grove Codlin, matig groot, somtijds groot, eene fraaie vrucht, zeer vruchtbaar. Nov.—Febr., goed voor de markt en de keuken, duurt langer dan in de Beschrijving der Vruchtsoorten, Reeks I, is gezegd.

Graauwe Peerzoete (Lepzoete), matig groot, onaanzienlijk, uitmuntend op zwaren grond, een voortreffelijke marktappel, zeer zoet. Nov. Dec.; zou aanbevelen kunnen worden om langs wegen te planten, op veenachtige gronden niet vruchtbaar.

Princessenobel, matig groot, eene fraaie vrucht, wel bekend. Nov.—Jan., zeer vruchtbaar, eene goede marktvrucht, ook door velen bemind als dessert-appel.

Bedfordshire Foundling, groot, dikwijls zeer groot, uitermate vruchtbaar. Nov.—Jan., verlangt eene beschutte standplaats, een voortreffelijke marktappel.

Blenheim Pippin, groot, meestal zeer groot, vruchtbaar. Nov.—Febr., een uitmuntende marktappel, kan vooral om zijne schoonheid als dessertappel worden gebruikt.

Siegende Reinette, groot, dikwijls zeer groot, zeer goed. Nov.—Febr., eene fraaie marktvrucht, milddragend.

Harbert's Reinette, matig, somtijds groot, zeer fraai, vruchtbaar, een uitmuntende marktappel, aanbevelen voor aanplanting op groote schaal, ook langs wegen en dijken. Nov.—Febr.

Landsberger Reinette, groot, milddragend, een zeer goede marktvrucht en uitmuntende keukenappel. Nov.—Febr.

Fromm's Gold-Reinette, matig, zeer milddragend, eene fraaie vrucht. Dec.—Maart, een voortreffelijke marktappel.

Boiken Appel, te Bremen en in noordelijk Duitschland zeer bemind, groot, dikwijls zeer groot, vruchtbaar, een zeer goede markt- en keukenappel. Voor aanplanting op groote schaal. Dec. Jan. (te Bremen en in d omstreken tot in April of Mei te bewaren).

Adam's Pearmain, matig groot, zeer regelmatig gevormd, een uitmuntende vrucht. Jan.—Maart, vormt een fraaie boom en kan voor aanplanting op groote schaal aanbevelen worden.

Baumann's Reinette, matig groot, somtijds groot, zeer fraai, vruchtbaar, een uitmuntende marktappel en een sieraad op het dessert. Dec.—April, goed voor aanplanting op groote schaal, ook langs wegen.

Reinette Monstrueux, Gulden Reinette (wel bekend in de provincie Utrecht), groot, fraai, uitmuntend, op zware gronden zeer vruchtbaar, een uitstekende marktappel. Dec.—April, zeer aanbevelen voor boomgaarden, niet voor dijken of wegen, de vrucht hangt niet zeer vast aan den boom.

Winter- en Voorjaarsappelen.

Ribston Pippeling (zie pag. 19), ook voortreffelijk als marktvrucht.

Green Ohios Pippin, matig groot, zeer vruchtbaar, een goede marktappel. Jan.—Maart, kan aanbevelen worden voor aanplanting op groote schaal.

Zoete Ermgaarde (Hermingard?), matig groot, zeer fraai, een uitmuntende marktappel. Jan.—April, goed voor aanplanting op groote schaal.

Carmeliter Reinette (graauwe Engelsche Pippeling), matig groot, milddragend. Jan.—April, eene goede marktvrucht.

Pariser Rambour (Reinette blanche de Canada), groot, dikwijls zeer groot, milddragend, voortreffelijk. Jan.—April, goed voor aanplanting op groote schaal, uitmuntend voor de markt en de huishouding, veeltijds ook als dessertappel in gebruik.

Alfriston, groot, somtijds zeer groot, mild, een uitmuntende keukenappel. Jan.—April, een goede boomgaardboom voor beschutten stand.

Reinette de Portugal (grosse Caisse), groot, dikwijls zeer groot, een zeer goede keukenappel, vormt een grooten boom. Dec.—April.

Grauwe Hoolaart (Gorinchemsche), matig groot en uitmuntend in haar jaargetijde. Febr.—April, op zwaren grond zeer vruchtbaar, op de markt wel bekend en gevraagd, goed voor aanplanting op groote schaal, ook langs dijken en wegen, de vrucht hangt zeer vast aan den boom.

Late zoete Bellefleur, matig groot, zeer fraai, vruchtbaar, een goede marktappel. Febr.—April, goed voor aanplanting op groote schaal.

Brabanter Bellefleur, matig groot, een schoone appel, wel bekend, meestal om het andere jaar zeer overvloedig dragende. Maart—Mei, voor aanplanting in boomgaarden, langs wegen en dijken aanbevolen, zij bemint een goeden bodem, liefst kleigronden, de boom wordt niet groot.

Courtpendu, matig groot, uitmuntend om gedroogd te worden, de boom is zeer vruchtbaar, wordt niet groot, bemint een goeden grond, is geschikt voor aanplanting op groote schaal; in België wordt hij in massa geplant. Maart—Mei.

Reinette d'or (Casseler Reinette), met de variëteit:

Roode Reinette d'or (die nog wel zoo goed is), matig groot, eene uitmuntende vrucht, zeer vruchtbaar, bemind op de markt. Maart—Junij (wanneer zij goed bewaard wordt) geschikt voor aanplanting op groote schaal; de vrucht dient later wel als dessertappel.

Grauwe zoete Reinette, matig groot, een voortreffelijke keukenappel, vruchtbaar, bemind op de markt, Maart—April, wel bekend en aanbevelingswaardig als boomgaardboom, verlangt een zwaren grond, op lagen veenachtigen bodem wrakt of kankert hij veel.

Grüner Fürstenapfel, matig groot, eene zeer goede keuken- en marktvrucht, duurzaam. Maart—Mei, vruchtbaar, de vrucht heeft weinig aanlokkends, hangt vast aan den boom, de bloem ontwikkelt zich laat, kan aanbevolen worden om langs dijken en wegen te worden geplant, de boom vormt eene fraaie kroon, en groeit in elken (slechts niet in waterigen) grond.

London Pippin, matig groot, eene zeer oude en beroemde Engelsche variëteit, onaanzienlijk van vrucht, voor de cultuur in het groot aan te bevelen om deze en meer eigenschappen, zoo als late bloei, vasthangen aan den boom, vruchtbaarheid en duurzaamheid. Maart—Mei, geschikt om langs wegen te worden geplaatst, eene zeer goede marktvrucht, uitmuntend voor de keuken.

Dubbele zure Paradijs, matig, somtijds groot, wel bekend als een der beste late keukenappelen, zeer gezocht op de markt, duurt tot Junij; de boom is eerst op gevorderden leeftijd vruchtbaar, wordt zeer groot, en kan op zwaren grond aanbevolen worden ook om langs wegen te worden geplant.

Zoete Veentjes, een kleine, zoete appel, zeer milddragend, aanbevelingswaardig om zijne duurzaamheid. Mei en Junij, zeer bemind, vooral bij den landman, vormt eene matig grooten boom, minder geschikt om langs wegen te worden geplant, hij neemt bijna elken bodem voor lief.

Als zeer sierlijke appels noemen wij de:

Alexander (Keizer Alexander), zeer groot en fraai, eene prachtige vrucht, op 't dessert als sieraad, voor de keuken aanbevelenswaardig, de boom verlangt eene beschutte standplaats om de grootte der vrucht. Oct.—Dec., in alle vormen aan te planten, zeer vruchtbaar.

Cox Pomona, eene zeer groote, prachtige vrucht, een sieraad voor het dessert, voortreffelijk voor de keuken, vruchtbaar.

Oct. Nov., vereischt eene beschutte standplaats, goed in alle vormen.

Druiven (Vitis).

De wijnstok tiert hier te lande slechts als leiboom, liefst in armen afgeleid als een T; — de vorm „à la Thomery” is zeer aan te bevelen — in ligten, droogen, zandigen, goed bemesten bodem; hij moet tegen vroeg invallende en late voorjaarsvorst door bedekking beschut worden; slechts weinige variëteiten worden in ons klimaat rijp; wij noemen eenige die dit altijd worden, uitgezonderd in zeer ongunstige zomers. Voor de kas zijn er eene menigte zeer voortreffelijke soorten; het ligt buiten ons bestek daarvan melding te maken.

Vroege Malinger (Malingré Précocé, Early Malingré), rond-ovale, matige bes, geelachtig wit, matig groote tros, zij is zeer zoet, dun van schil, milddragend, en zoo niet de allervroegste, dan toch eene der vroegste druiven.

Waterzoete ronde bes, meer geel dan wit, matig groot, met eene langwerpige, smalgevormde tros, recht zoet, dun van schil, milddragend, vroeg.

Pareldruif, ook wel *Vroege van den Laan* (in Overijssel), met groote ronde bessen, geelachtig, zeer groot, met eene breede, kort gevormde tros, eene voortreffelijke druif, die een warmen stand verlangt; daar de trossen ook vele kleine bessenkrenten tusschen de goed ontwikkelde druiven voortbrengen, doet men wel ze tijdig uit te knippen; dan verkrijgt men meer regelmatig gevormde vruchten aan eenen tros; de boom is zeer kennelijk aan de kortgelede takken, een der beste om in kassen of bakken en wel zeer vroeg te trekken.

Muscadine Royal. Volgens Engelsche auteurs synoniem met: *Chasselas de Fontainebleau*, groote ronde bes, goed gedund

zijnde; geelachtig lichtgroen, met dunne schil, milddragend, zeer zoet en aangenaam, een schoone tros, op warmen stand eene der beste druiven.

Leipziger Witte, Early Malvasia, goed gedund zijnde met groote, ovaalronde bessen, witachtig groen, eene zeer dunne schil en korten, breedgevormden tros, waaraan de bessen als opeengepakt zijn, daarom goed te dunnen; aan jonge stokken is de druif niet zeer zoet, hoe ouder zij wordt, des te aangenamer is de vrucht, zeer milddragend; de boom groeit hard, op warmen stand eene der beste druiven voor ons klimaat.

Blaauwe Frankenthaler, zeer groote ronde bes, goed gedund zijnde; donkerblauw, met matig dunne schil, zeer groote, breed geschouderde tros, op goeden, warmen stand; bij goede behandeling is dit de eenige waardige soort van blaauwe druiven, die voor ons klimaat past, getuige de kweeking op groote schaal en de groote verzending er van uit het Westland. Voor de kas mede eene der beste en schoonste.

Muscat noir, Zwarte Muscadel, matig groote, ronde bes, donker, bijna zwartblauw, met dunne schil, lange, smalle tros, zoet en gemuskeerd, op warmen stand te planten.

Muscat white, witte Muscadel, zeer groote, platronde bes, goed gedund zijnde; wit geel, groote breedgeschouderde trossen, matig dunne schil, vleezig, zeer saprijk, zoet en gemuskeerd van smaak, verlangt eene warme standplaats en goede behandeling.

Frambozen of Brambozen (Rubus Idaeus).

Deze struik verlangt een luchtigen, tamelijk koelen, goed bemesten grond; langdurige droogte is hem schadelijk; men doet daarom wel den grond rondom den frambozenstruik met oud riet, stroo of bladeren te bedekken.

Men kweekte hem op rijen, hegswijze of op perken;

Wilpit of Wilkern, gewone hazelnoot.
Zwartbladige (Corylus purpurea), fraai donkerbruin van blad,
 met zeer fijne noten, vooral ook als sierstruik aanbevolen.

Kastanjes (tamme of eetbare) (Castanea).

De tamme kastanje gedijt het best een diepen, zandigen kleigrond.

In ons klimaat wordt hij zelden om de vrucht geplant, evenwel is deze te gebruiken.

Hij vormt een fraai boom, en kan mede aanbevolen worden om lanen te vormen op buitengoederen en voor aanplanting langs wegen, voornamelijk in de provinciën Overijssel, Drenthe, Gelderland en Noord-Brabant.

Er zijn vele verscheidenheden; in den regel wordt tot het bovengemelde doeleinde slechts die gekweekt, en wel op stammen van 6—8 voet lengte, welke uit het zaad wordt verkregen; vele variëteiten, welke door verscheidenheid van bladvorm uitmunten, worden veredeld, en meer als sierboomen geplant.

Kersen (Cerasus).

De kersenboom moet in een krachtigen grond geplant worden, vochtige en andere veengronden passen hem niet, de boom gomt dan sterk; de schoonste kersenboomgaarden vindt men op welige kleigronden, men denke aan dat gedeelte der Betuwe in Gelderland, vanwaar de uitstekende *Meikers* door geheel ons land en ook naar 't buitenland wordt verzonden; hij verlangt ook een beschutten stand daar anders de vroeg ontwikkelde bloemen veel van voorjaarsnachtvorst lijden.

In den regel plant men den kersenboom als hoog- of halfstamden kroonboom.

De lage kroonboom- en pyramiden-vorm zijn verkiese-

lijker, hetzij men in kleinere tuinen slechts enkele boomen plant, hetzij men op buitenplaatsen boomgaarden van kersenboomen aanlegt; men kan ze dan gemakkelijker overdekken met netten, daar toch anders de vogels meesterlijk raad weten om de schoonste vruchten vóór ons in te zamenlen; wij noemen eënige der beste kersen, en om niet te uitvoerig te worden rangschikken wij ze in bonte, roode of bruine en zwarte kersen; de tijd van gebruik loopt bij de kersen niet ver uiteen; enkele late verscheidenheden worden aangeduid, als ook zulke die voor den leiboomvorm het meest geschikt zijn.

Gele en bonte Kersen.

Dönnissen's gele Knapkers, geheel geel, zeer goed.
Downton, eene fijne, zeer schoone en voortreffelijke vrucht.
Drogan's witte Knapkers, zeer fraai, groot, extra.
Elton, fraai, extra, vroeg.
Lauermann, Prinzessinn, grootste, schoon, zeer goed, vooral om te konfijten.
Lüdwig's vroege Hartkers, fraai, extra vroeg.
Lucien, zeer schoon, extra.
Rhederoordsche (niet *Ridderoordsche*), laat, zeer schoon en voortreffelijk, fraai.
Vroege witte Spaansche, vroeg zeer fraai en goed, Leiboom.

Roode en bruinroode Kersen.

Governor Wood, schoon, extra!
Meikers, overbekend als een der besten, Leib.
Late Duke, zeer fraai, Aug. Sept. Leib.
Montmorency à courte queue, Gros Gobet, schoon, zeer mild en aangenaam, laat.

het eerste jaar na de planting levert deze struik weinig op. De uitloopers nabij de geplante struik, welke in het tweede jaar gelijk met den grond wordt afgesneden, worden op 4 à 5 voet hoogte afgesneden en aangebonden, zoodat zij of een heg vormen, of eenen struik, aan een korten stok of een paaltje bevestigd, met 4 à 6 takken; deze leveren de vruchten. De jonge scheuten welke bij den geplanten struik telken jare uitschieten, moet men ontzien (de overtollige wegsnijden), daar deze weder voor het volgend jaar dienen en men telken jare de oude stengels wegsnijden moet.

Men kan den frambozenstruik lang bewaren door hem jaarlijks eenige versche aarde met mest vermengd toe te voegen, men werpe dit om den struik en late den grond met rust, omdat men de fijne, zich zeer vlak verspreidende wortels zeer benadeelt door het ompsitten van den grond.

Men heeft tegenwoordig vroege en herfst-frambozen; de laatste zijn niet zoo smakelijk als de eerstgenoemde, 't kan ook niet; alles op zijn tijd! Wij noemen van beide eenige der schoonste variëteiten.

Vroege Frambozen.

Antwerpsche roode, groote vrucht, eene der beste.

Antwerpsche gele of *witte*, zeer goed.

Fastolff Seedling, de allerbeste roode, minder week dan de *Antwerpsche*.

Chilische gele, de voortreffelijkste.

Herfst-Frambozen.

Van deze moeten telken jare de stengels *alle* bij den grond afgesneden worden, ze dragen aan eenjarige of zomerloten. De vruchten van overjarige stengels zijn van geene

waarde, men zorgte niet meer dan 4 of 5 der krachtigste stengels bijeen aan een staakje of paaltje op te binden, de overige snijde men weg; men plante ze zoo, dat de vruchten tegen regenlagen en wind beschut kunnen worden.

Merveille de quatre saisons jaune, gele, zeer goed.

Merveille de quatre saisons rouge, roode, zeer goed.

Queen Victoria, groeit niet zoo hoog als de bovenstaande, doch is zeer mild en levert de schoonste vrucht.

Belle de Fontenay, zeer groote, schoone, roode vrucht; ze heeft echter in den smaak iets van de wilde braambes, geeft groote bladeren en draagt zeer mild tot in de maand October.

Hazelnoten (Corylus).

De hazelnotenstruik neemt bijna elken grond voor lief, indien die niet te droog of te vochtig is. Hij groeit zelfs in verdrukking, dat is in de schaduw van andere boomen, langs de boschkanten en vijvers, hij is goed tot dekking van oude muren en al wat men niet gaarne ziet, en levert bovendien een menigte noten; in de jongst verloopene jaren zijn eene menigte verscheidenheden in den handel gebracht, waarvan wij er eenige noemen. Men plante den hazeloot liefst als struik of als pyramide.

Bondnut, eene duitsche variëteit, zeer aanbevolen, met dunne schaal.

Burn's Spanish, eene engelsche variëteit, zeer goed.

Cob, eene der schoonste engelsche variëteiten, groot, met harde schaal.

Fichtmann's, zeer aanbevolen.

Günslebener Zeller, zeer groot, eene der schoonste.

Merveille de Bollwiller, eene fransche variëteit, wordt zeer geprezen.

Roodpit of *Roodkern*, niet groot doch fijn; de huid tusschen de schaal en de eigenlijke pit is fraai rood gekleurd.

Waterloo, zeer aanbevolen.

Morel, als leiboom tegen 't Noorden, kan bewaard worden tot October, wel bekend.

Zoete Morellen, leiboom, zeer goed.

Ohio Beauty, Amerikaansche, zeer groot, voortreffelijk.

Ostheimer Weichsel, met de *Meikers* de voortreffelijkste van allen, slechts in dwergvorm, als pyramide of leiboom te planten, de boom blijft klein.

Reine Hortense, *Monstrueuse de Bavay*, de schoonste en grootste kers, tot heden bekend, ook zeer goed. Pyr. en Leib.

Volger's (de duitsche variëteit), zeer schoon, groot, iets later dan de *Meikers*.

Zwarte of zeer donker purperbruine Kersen.

Black Eagle, zeer schoon, mild, vroeg.

Early purple Guigne, niet groot, vroeg en mild.

Knights early Black, fraai, mild, zeer vroeg.

Krüger's Herzkirsche, zeer groot, eene der schoonsten in vorm en der uitmuntendsten in smaak.

Black Tartarian, *zwarte Tartaarsche*, vroeg, zeer schoon, mild, uitmuntend.

Werder's early Black, vroeg, zeer schoon, mild, voortreffelijk.

Ochsenherz-Kirsche, groot, uitmuntend, verlangt eene goede standplaats. Leib.

Zeisbergische Grosse, zeer schoon, mild en voortreffelijk.

Groote *zwarte Knapkers*, groot, zeer fraai, tamelijk hard van vleesch, uitmuntend.

Zwarte Spaansche, zeer goed, mild, aangenaam.

Hoewel wij, aan ons beginsel getrouw, slechts weinige verscheidenheden van kersen als 't meest geschikt voor den leiboomvorm hebben aangeduid, worden er wel meer dan de opgenoemde in dien vorm gekweekt, en ook dikwijls gevraagd. Het komt ons echter voor, dat men de plaats voor

leiboomen zou beter vullen, door meer geschikte vruchtsoorten te planten, zoo als abrikozen, perziken en vele peren. De kers toch wordt, in andere vormen gekweekt, even zoo goed rijp; van de andere opgenoemde vruchtsoorten zijn er vele verscheidenheden, die *uitsluitend* aan muren of schuttingen geleid, in ons klimaat al hare hoedanigheden ontwikkelen.

Kruisbessen. (*Ribes grossularia*.)

Deze vereischen alles wat den aalbessenboom of struik toekomt, wij verwijzen naar 't geen op pag. 11 is gezegd.

Uit de honderden van Engelsche variëteiten noemen wij eenige van de uitmuntendste.

Roode Kruisbessen.

Champagne, glad, zeer mild.

Crown Bob, fraai, groot.

Huntsman, idem.

Lancashire Lad, zeer mild.

Roaring Lion, laat.

Warrington, eene der schoonste, laat.

Jacson's slim, voortreffelijk, laat.

Ironmonger (zwart) klein, doch uitmuntend.

Gele Kruisbessen.

Golden Eagle, vroeg.

Golden drop, *Early sulphur*, vroeg, wollig.

Husbandman, zeer schoon, laat.

Marigold, zeer groot, vroeg.

Souvereig, ruig, geel, vroeg.
Sulphur, ovaal, glad.

~~~~~  
 Witte.

*Bonny Lass*, zeer goed.  
*Ostrich*, schoon, groot.  
*Smiling Beauty*, zeer goed.  
*Wellington's Glory*, zeer schoon.  
*White Lion*, wollig, ovaal, zeer groot.  
*White Smith*, wollig, zeer groot.

~~~~~  
 Groene.

Conquering Hero, laat, zeer goed.
Elyah, vroeg, groot.
Glenton green, zeer goed.
Green Walnut, groot laat.
Profit, laat.
Statesman, zeer goed.

~~~~~  
 Kweeën boom (Cydonia).

De kweeënboom tiert in alle gronden, indien deze slechts niet te vast en te vochtig zijn, hij bemint het allermeest een luchtigen, veenachtigen en een weligen, zanderigen grond.

In ons klimaat vreest hij zeer sterke vorst; in den winter van 1838 b. v. bevroren bijna alle kweeboommen.

De halfstamde en hoogstamde kroonvorm zijn de verkieselijkste.

De vrucht dient hoofdzakelijk tot het konfijten.

Een met vruchten beladene kweeënboom kan ook een waar sieraad genoemd worden.

Men telt slechts weinige variëteiten als:

De *Appelvormige*, } verschillen weinig.  
 De *Peervormige*, }

De *Portugesche Kwee* en eene zeer aanbevolene genaamd: de *Constantinople*, welke zeer groote vruchten levert.

~~~~~  
 Mispelenboom. (Mespilus Germanica).

Deze groeit in elken grond, slechts in geen al te droogen of al te vochtigen bodem; men plant hem in hoogstamden, halfstamden, kroon- en pyramidenvorm; er zijn:

Zoete } met groote vrucht.
Zure }

en de zeer groote, *grand Sultan* of *Mespilus Macrophylla* genaamd.

Deze laatste levert zeer groote vruchten en onderscheidt zich ook door groote bladeren en bloemen van de anderen, hij vormt geen fraaien boom.

De verscheidenheid genaamd „zonder steen” beteekent weinig.

~~~~~
 Moerbeziënboom (Morus nigra).

Gedijt het beste in zandigen, goed bemesten grond, liefst vermengd met kalkpuin; als leiboom tegen muren geplaatst levert hij de schoonste vruchten, evenwel de hoogstamde kroonvorm past hem zeer goed. Hij kan buitengewoon oud worden; hoe ouder hij wordt, des te schooner is de vrucht.

Wij kweeken slechts eene soort als vruchtboom: de gewone *zwarte*, de andere zijn meer sierboommen.

Pereboom (*Pyrus Communis*).

Deze verlangt, daar hij op wilde peer geënt, meer dan andere vruchtboomen de wortels naar beneden zendt, dat is, zich niet zoo zeer vlak uitbreidt, eenen grond, waarin geen voor water ondoordringbare laag, zooals veen (derry) enz., digt onder de oppervlakte des bodems ligt, dat wil nu niet zeggen dat men hem zoo diep moet planten; men neeme hierbij de plaatselijke gelegenheid in acht; al te veel kalkdeelen zijn hem niet nut; op gronden, daarvan rijkelijk voorzien, gedijen steenvruchtboomen beter.

Op kweestam veredeld geve men hem eene koele plaats; zandige, zwarte en roode aardsoorten met tamelijke bemesting passen hem, daartegen geen zeer ligte, spoedig uitdroogende grond; hierop blijft hij zeer klein. Van sommige variëteiten zijn de vruchten wel zoo aangenaam van smaak als hij op kweestam veredeld is; hij draagt dan ook eerder; men kan evenwel niet alle verscheidenheden op kwee enten, de meeste die zwak en tamelijk snel groeien duren niet, blijven klein en leveren gescheurde, steenkorrelige vruchten; sterk gemuskeerde peren deugen ook niet op kweestam; men kieze daarvoor snel groeiende, meer flauw smakende variëteiten; in hoog- of halfstamden kroonvorm moet de boom op wilde peer geënt zijn, op kwee zou hij aan de veredeling bij sterken wind afbreken.

Wat ons betreft, wij zijn niet voor de veredeling op kwee; wel is waar draagt de boom vroeger, doch hij is dan eerder oud en uitgeput; de Franschen en Belgen kweken hem meest op kwee, maar dat komt ook beter in hun kraam te pas. Zij kunnen den kweestruik wat gemakkelijker verkrijgen dan den wilden perestruik; men zaait daar pitten van *alle* peren, en dit deugt niet! de eene wildling zal zeer sterk, de andere zwak groeien, wij hebben een twee of drietal peersoorten, welke uitmuntende, gelijk groeiende struiken leveren; de Boskoopsche kweeker is zeer kiesch in de keus der peersoorten waarvan hij de pitten zaaien zal; van daar dat men liever voor onze Wildlingen een hooger

prijs betaalt, dan voor de zeer slechte Wildlingen onzer naburen.

Fijnere, zwak groeiende verscheidenheden worden, evenals dit bij den appelboom geschiedt, op eenen tusschenstam in hoogstamden en halfstamden krom- en leivorm gekweekt; ook deze noemen boomkweekers „boven geënte”; dit geschied van zulke, die anders in dezen vorm niet kunnen gekweekt worden.

In ons klimaat leveren de meeste verscheidenheden van peren veel voortreffelijker vruchten van geleide boomen, tegen muren of schuttingen geplant, dan op vrije standplaats; daar men echter zelden over veel zulke plaatsruimte heeft te beschikken, raden wij aan daarvoor zeer weinige, vroege variëteiten te kiezen; een paar zijn genoeg; deze worden op die wijze vervroegd; men doet beter de late winter-tafelperen op warmen stand als leiboom te planten, de middelbaar rijpwordende peren kunnen 't best in pyramidenvorm geplant worden.

Wij nemen in onze eerste serie het allervoortreffelijkste op, weder voor elk jaargetijde iets, en geven bij elke verscheidenheid den gepasten boomvorm op; in de tweede serie vermelden wij die, welke voor aanplantingen op groote schaal de gepaste zijn.

Vroege, zoogenaamde Zomerperen.

Poire Madame, grosse Cuisse Madame, matig groot; van den eersten rang, leiboom. Aug.; andere vormen passen deze var. minder, als pyramide moet hij op kwee geënt zijn. *Beurré Giffard*, matig groot, zeer goed. Aug. pyr., ook op kwee.

Ananas de Courtray, bijna groot te noemen, fraai, 1 rang, gemuskeerd. Aug.—Sept. groeit teeder, pyr., niet op kwee te veredelen.

Bon-Chrétien Williams, groote vrucht, fraai, vruchtbaar; 1 rang, sterk gemuskeerd, Aug.—Sept., pyr. of hoogstamde, niet op kwee (tenzij men zeer sterk gemuskeerde peren

bemint); men plukke de vruchten in groen-gelen toestand, dan zijn ze saprijker en niet zoo geparfumeerd.

Caillot Rosat, matig groot, fraai, van den allereersten rang.

Aug.—Sept., groeit teeder, vooral niet op kwee, pyramide, leib.

Madame Treyve, Souvenir Treyve, matig, bijna groot te noemen, 1 rang. Aug.—Sept., pyr. of leib.; ook op kwee.

Vroeger rijpende peren bevelen wij niet aan; in een jaargetijde waarin men overvloed van andere vruchten hebben kan, gebruikt men toch die weinig saprijke kleine peertjes niet; waartoe dient de vermelding dan?

Herfstperen.

Jalousie de Fontenay, matig groot, 1 rang, Sept. voor alle vormen, niet op kwee, pluktijd der vruchten; 6—10 Sept. niet later.

Fondante des Bois, Boschpeer, zeer groot en fraai, 1—2 rang, pyr. of leib., Sept., om de groote vrucht en den zeer matigen groei niet voor hoogstamde kroon geschikt, niet op kwee.

Beurré Superfin, matig groot, niet zeer fraai gevormd, doch van den allereersten rang voor het dessert, wat den smaak betreft. Sept.—Oct., alle vormen, ook op kwee.

Beurré blanc, wel bekend, matig groot, 1—2 rang. Sept.—Oct., leiboom, in ons klimaat past deze vorm hem 't beste; evenwel plante men de blanke Beurré ook als pyr. en hoogst., niet op kwee.

Seigneur d'Esperen, matig groot, 1 rang. Sept.—Oct., voor alle vormen, ook op kwee alleruitmuntendst en zeer vruchtbaar.

Bonne Louise d'Avranches, dikwijls groot, 1 rang. Sept.—Oct., voor alle vormen, ook op kwee, milddragend, eene

allervoortreffelijkste vrucht; deze en de Seigneur d'Esperen zijn in dit seizoen de beste.

Seckel, klein, milddragend, fraai, 1 rang. Sept.—Oct., pyramide, niet op kwee.

Thompson's, matig groot, milddragend, 1—2 rang. Sept.—Oct. pyramide, ook op kwee.

Beurré St. Nicolas, matig groot, langwerpig, 1 rang. Sept.—Oct., pyr. of leib., niet op kwee, groeit teeder.

de Tongres, of liever *Durondeau*, eene dikwijls zeer groote, fraaie, eenigzins bultige peer, niet zeer fijn, doch wel saprijk en verfrisschend van smaak, matig van groei, vruchtbaar. Sept.—Oct., pyr. of leib. niet op kwee, hij blijft dan te zwak, ook is de vrucht dan te zuur.

Urbaniste of *Urbanist*, matig groot, fraai gevormd, van den allereersten rang. Sept.—Oct., voor alle vormen, moet niet te kort gesnoeid worden, daar de vruchtknoppen meestal aan de einden der takken gevonden worden.

Calebasse Bosc, matige, somtijds groote vrucht, 1—2 rang. Sept.—Oct., alle vormen, liefst niet op kwee, de boom blijft dan klein.

Delice of *Fondante de Charneu*, matig groot, 1 rang, fijn en smeltend. Sept.—Oct., alle vormen, gedijt het beste in vochtigen doch niet kouden grond; het zuidelijke klimaat schijnt hem niet te passen.

Doyenné Gris, Poire Seigneur, matige, aan leiboomen op warmen stand, groote vrucht, 1 rang, saprijk, geurig. Oct., pyr. en leiboom, niet op kwee.

Graauwe Herfst Beurré, matig groot, 1 rang. Oct., alleen als leiboom en niet op kwee.

Op kouden natten grond wordt den boom spoedig wrak, d. i. kankerachtig, en levert slechte, veelal gescheurde en zwartvlekkige vruchten.

Marie Louise, tamelijk groote, een weinig bultige, anders fraai gevormde vrucht, van den allereersten rang. Oct., pyr. en leib., niet op kwee, teedere boom, zeer vruchtbaar indien men weinig snoeit. Wij kennen in dezen maand geene betere dessertpeer.

De deux Soeurs, matig groote vrucht, zeer schoon, 1 rang. Oct., alle vormen, vormt geen fraaien boom, men snoeie hem kort zoolang hij jong is, anders maakt hij geene takken; in ons klimaat op warmen stand te planten en niet in vochtigen grond.

Conseiller de la Cour, matig groote vrucht, 1 rang, Oct.—Nov., alle vormen, zeer fraaie boom, vruchtbaar.

Eyewood (Knight), matig, eerder klein, appelvormig, 1 rang, voorteffelijk. Oct.—Nov., alle vormen, vooral als hoogst. aan te bevelen.

Beurré Bachelier, matig, dikwijls groot, 1 rang, uitmuntend. Oct.—Nov., pyr. of leib., groeit gematigd.

Duchesse d'Angoulême, zeer groot, eene der grootste peren, weegt dikwijls 6 oncen, 1 rang, hoewel niet fijn, saprijk, geurig, Nov.—Dec., pyr. en leib.; op warmen en beschutten stand als hoogstam, zeer vruchtbaar, draagt veel aan de einden der takken, niet te laat geplukt duurt de vrucht tot het eind van Dec., deze is geene eigenlijke dessertpeer.

Beurré van Mons (van Mons Léon Leclero), matig groote vrucht, van den allereersten rang, Nov., pyr. of leib., groeit gematigd, niet op kwee, verlangt in ons klimaat warmen stand en krachtigen grond.

Beurré Napoléon, matig groot, zeer schoon, van den allereersten rang, voor alle vormen, niet op kwee. Nov.—Dec., als hoogstamde op warmen stand; men snoeie den boom jong zijnde kort, hij blijft anders ijl.

Esperine, matig groot, fraai gevormd, 1 rang. Nov.—Dec. pyr. of leib., niet op kwee. Warme stand, in natten grond deugt de vrucht niet, veel regen is haar ook nadeelig.

Soldat laboureur, matig groot. Nov.—Dec., 1 rang, leiboom, op warmen stand in goeden, weligen bodem, op geen vochtige plaats, niet op kwee.

Forellenpeer, Poire truite, matig groot, Nov.—Dec. 1 rang, op droogen grond, warmen stand, vooral ook in hoogstamden vorm, de boom kan 't snoeien weinig verdragen, is ook minder geschikt om op kwee veredeld te worden, allerschoonste peer, in Duitschland zeer gezocht.

Triomphe de Jodoigne, groot, dikwijls zeer groot, 1—2 rang.

Nov.—Dec., voor alle vormen, als hoogst. op beschutten stand, goed op kwee, vormt een fraaien boom, op zeer goeden, warmen stand, 1 rang.

Beurré Clairgeau, zeer groot, somtijds 5 à 6 oncen, 1—2 rang., Nov.—Dec., vooral als sierlijke vrucht, somtijds ook zeer goed, vormt geen fraaien boom, is overvruchtbaar, niet op kwee, de boom blijft dan klein, pyr. of leib.

Doyenné du Comice, matig groot, 1 rang. Nov.—Dec., pyr. of leib., vooral op kwee uitmuntend.

Délices d'Hardenpont Angers, Fondante de Paniselle, matig groot, somtijds groot, 1 rang. Nov.—Dec., pyr. of leib., vooral op kwee, op onzen grond en in ons klimaat uitmuntend, schijnt in Frankrijk niet zoo goed te zijn.

Délices d'Hardenpont Belge, Charles d'Autriche, matig groot, 1 rang. Dec., pyr. of leib., op kwee aan te bevelen, mede uitmuntend.

Beurré d'Anjou (Nec plus Meuris, Fransche), matig groot, 1 rang. Dec., pyr. of leib., ook op kwee.

Beurré Six, matig, somtijds groot, 1 rang, zeer fijn. Dec., pyr. en leib., niet op kwee.

Beurré Diel, groot, dikwijls zeer groot, somtijds 5 oncen, 1 rang, pyr. en leib., op goeden grond en beschutten stand ook hoogstamd, op kwee alleruitmuntendst, hoewel nimmer zeer fijn van vleesch.

Late of Winterperen.

In ons klimaat bijna zonder uitzondering als leiboomen te planten, liefst tegen oude muren.

Doyen Dillen, matig groot, somtijds groot. Dec.—Jan., 1 rang, op warmen stand, niet op kwee.

Kopertscher, Liegels winter-Beurré, matig groot. Dec.—Jan., 1 rang, ook voor pyramide, goed op kwee, eene der beste in dit saizoen, zeer kenbaar aan de donker bruin-groene bladeren aan de toppen der zomertakken.

- Nouveau Poiteau*, groot, dikwijls zeer groot. Dec.—Jan., 1 rang, ook voor pyramide, goed op kwee, op zeer warmen stand, b.v. in stadstuinen tegen 't zuiden, als hoogst. te planten, fraaie vrucht, in Frankrijk vroeger rijp.
- Passe Colmar*, matig groot. Dec.—Jan., somtijds tot Febr., 1 rang, zeer vruchtbaar, verlangt goeden grond liefst als leiboom, niet op kwee.
- Winter-Nelis*, *Nelis d'hiver*, *Colmar Nelis*, matig groot. Dec.—Jan., zeer milddragend, voortreffelijk, als leiboom op warme standplaats, draagt het liefst aan het eind der takken, men lette daarom bij het snoeien daarop.
- Orpheline d'Enghien*, *Beurré d'Arenberg*, matig groot. Dec.—Jan., zeer milddragend, uitmuntend als leiboom op zeer warme standplaats en in weligen grond; de boom blijft klein; draagt hij eenmaal dan behoeft men hem weinig te snoeien, tenzij men al te overvloedige bloemknoppen wegsnijde, anders moet men noodwendig de gezette vruchten dunnen; niet op kwee.
- Beurré d'Hardenpont*, *Glou Morceau*, matig groot, somtijds groot. Dec.—Jan., somtijds tot Febr., allervoortreffelijkst. Voornamelijk als leiboom, op zeer warmen stand ook als hoogstamde, liefst niet op kwee te kweken. Deze en de *Orpheline d'Enghien*, worden dikwijls met elkander verward, het onderscheid is vooral groot ten opzichte van den groei der boomen.
- Beurré de Luçon*, matig groot, dikwijls groot, wat bultig, ook wel onregelmatig gevormd. Dec.—Febr., 1 rang, als leiboom liefst niet op kwee.
- Saint Germain Vauquelin*, *Vauquelin-peer*, matig groot, somtijds zeer groot. Jan.—Maart, als leiboom op warmen stand, dan is de vrucht meestal van den eersten rang, kan goed op kwee worden veredeld.
- Doyenné d'hiver*, *Bergamotte de Pentecôte*, groot, dikwijls zeer groot. Jan.—Maart, somtijds tot April, vooral als leiboom, liefst niet op kwee, op warmen stand en in goeden grond, eene der voortreffelijkste winter-tafelperen; men moet de vrucht plukken van 1—15 October; vroeger ge-

- plukt krimpt ze, later dan wordt ze melig; fraaie boom, kan voor alle vormen dienen, indien slechts warme stand in 't oog wordt gehouden.
- Doyenné d'Alençon*, gelijk veel op de voorgaande, de boom groeit echter minder snel, de vrucht is ook iets vroeger rijp, niet op kwee, leiboom.
- Susette de Bava*, klein, Febr.—April, is voor dit jaargetijde eene der beste tafelperen, hoofdzakelijk als leiboom, ook op kwee, in België ook als hoogstamde voortreffelijk.
- Josephine de Malines*, matig groot, eerder klein te noemen. Febr.—April, alleruitmuntendst als leiboom op zeer warmen stand, vruchtbaar, vormt een fraaie boom, liefst niet op kwee.
- Nec plus Meuris*, *Engelsche*, niet te verwisselen met de *Beurré d'Anjou*, welke in Frankrijk denzelfden naam draagt, matig groot. Maart—April, zeer goed voor dien tijd, aan leiboom eene der beste, niet op kwee.
- Bezy de Chaumontel*, matig groot, somtijds ook groot, wel bekend. Jan.—April, uitmuntende variëteit op warmen stand als leiboom, in geen vochtigen of kouden grond.
- Beurré Rance*, *Beurré de Rans of Ranz*, matig groot. Febr.—April, slechts als leiboom, op zeer warmen stand, in goeden grond, niet op kwee, vormt een slechten boom.
- Beurré Bretonneau*, groot, Maart—Mei, op warmen stand, slechts als leiboom, voor dit seizoen matig goed, 2 rang.
- Bezy Mai (de Jonghe)*, matig groot, Maart—Mei, als leiboom op zeer warmen stand, niet op kwee, de boom groeit teeder.
- Bergamotte d'Esperen*, matig groot. Maart—April, tamelijk goed, op warmen stand, leib. en pyr., ook op kwee.
- Duchesse d'hiver*, *Tardive de Toulouse*, groot, dikwijls zeer groot. Maart—Mei, voor dit jaargetijde goed, verlangt een zeer warmen stand, voornamelijk voor leiboomvorm, ook op kwee te veredelen.

Even als bij de appels, laten wij nu eenige soorten volgen, welke dienen kunnen om in hoog- of halfstamden kroonvorm in boomgaarden en weilanden geplant te worden.

Weinige variëteiten van peren, dit is gemakkelijk te begripen, kunnen dienen voor aanplanting langs wegen; in den regel is de pereboom daarvoor veel minder geschikt dan de appelboom.

Ook zijn er verscheidene variëteiten welke slechts als „bovengeënte” in hoogstamden kroonvorm geleverd kunnen worden; deze moeten daardoor hooger in prijs zijn, doch zijn ook zwaarder van stam.

Zomer-, liever vroege Herfst-peren.

Dirkjespeer, klein of matig groot, zeer milddragend. Aug. en begin van Sept., keuken- en beminde marktvrucht.

Juttepeer, (*graue Dechantsbirne* in Duitschland), klein of matig groot, de boom is eerst op gevorderden leeftijd milddragend. Sept., 1 rang voor het dessert, hoewel niet zeer fijn, zeer bemind ook op de markt.

Ronde Perzikpeer, matig groot, zeer goed, 2 rang voor het dessert, Sept.—Oct.

Vijgepeer, groot, wel bekend als van den 1 rang voor het dessert. Sept., de boom wordt op gevorderden leeftijd eerst vruchtbaar; de vrucht mag aan den boom niet geel worden, dan is zij smakeloos.

Jalousie de Fontenay, matig groot, zeer vruchtbaar, 1 rang voor het dessert. Sept.—Oct., de vruchten moeten 6—10 Sept. geplukt worden, vormt een fraaien boom.

Herfst Bergamotte, *Sappige Groentje*, klein, somtijds matig groot, zeer milddragend, hoewel niet fijn, om haar voortreffelijken geur toch van den eersten rang voor het dessert. Sept.—Oct.

Dubbele Bergamotte, *blanke Diamant*, klein of matig groot, milddragend, 1 rang voor het dessert. Sept.—Oct., goed langs wegen.

Grauwe Diamant, matig groot, milddragend, 1 rang. Sept., verlangt een goeden grond, anders is de vrucht veelal steenkorelig.

Beurré Capiaumont, matig groot, zeer milddragend, 1—2 rang, Sept.—Oct. de boom blijft klein.

Beurré d' Amanlis, groot, veeltijds slechts, matig groot, spoedig en milddragend, 1—2 rang, wat flauw van smaak doch zeer saprijk, Sept.—Oct.

Bonne Louise d' Avranches, groot, zeer milddragend, 1 rang, dessert, hoewel niet zoo smakelijk als van pyram. op kwee veredeld, Sept.—Oct., fraaie boom.

Late Herfst- en vroege Winter-Peren.

Eyewood, klein, zeer spoedig en milddragend, 1 rang voor het dessert, Oct., somtijds Nov.

Urbaniste, matig groot, milddragend, 1 rang, voor het dessert; Oct.—Nov., vormt een fraaien boom (van hoogst later rijp dan van Pyr.)

Witte Cousin, matig groot, milddragend, 1 rang als keukenpeer, Oct.—Nov.

Belle Alliance, *Beurré Sterkmans*, matig groot, fraai, 1 rang voor het dessert, Oct.—Nov., somtijds ock van langeren duur.

Forellenpeer, matig groot, 1 rang voor het dessert, verlangt eene goede, drooge, welige standplaats, Nov.—Dec.

Conseiller de la Cour, matig groot, 1 rang voor het dessert; Nov., vereischt eene warme, beschutte standplaats.

Foppenpeer, matig groot, somtijds groot, 1 rang als keukenpeer, Nov.—Dec., vormt geen fraaien boom, is echter zeer milddragend, zeer schoone vrucht, verlangt zwaren grond.

Dorothe Royal, groot, keukenpeer van den 1—2 rang, Nov.—Dec., zeer milddragend; vormt een schoonen boom, verlangt zwaren grond.

Bezy van Schonaue, matig groot, 1 rang voor het dessert, Dec., milddragend; de boom moet in zijne jeugd kort

gesnoeid worden, anders zal hij misvormd worden, vooral op zwaren grond voortreffelijk, in de Betuwe bekend als *winter-Vijgepeer*.

Late Winter-Peren.

Winter-Bergamotte, matig groot, 1 rang voor de keuken, Dec.—Jan., tot somtijds Febr., zeer milddragend, goed om langs wegen geplant te worden, eene zeer beminde marktvrucht.

Broompark (Knight), klein of matig groot, 2 rang voor het dessert, op goeden stand somtijds van den eersten rang, Dec.—Jan., zeer milddragend, langs wegen te planten.

Pondspeer, ronde Graciale, groot, somtijds zeer groot, keukenpeer van den eersten rang, Febr.—Maart, op beschutten stand, zeer gezocht op de markt.

Kamper Venus, matig groot, keukenpeer van den eersten rang, Jan.—Maart, zeer aan te bevelen, goede marktvrucht.

Winter-Lowwtjes, klein of matig groot, keukenpeer van den eersten rang, Jan.—Maart, voortreffelijk, milddragend, de boom wordt niet groot, verlangt zwaren grond.

Giesen Wildemanspeer, matig groot, keukenpeer van den eersten rang, Febr.—Mei, zeer milddragend, op zwaren grond.

Kleipeer, matig groot, keukenpeer, Dec.—Mei, door den landman in de zeeprovinciën zeer bemind, ze wordt ongeschild gekookt en is dan het smakelijkst, op zwaren grond te planten, zeer milddragend, de boom blijft klein.

Perziken. (*Amygdalus Persica*).

Zooals bekend is heeft men van deze vrucht verscheidenheden met *wollige* huid, deze noemt men inzonderheid *Perziken*; die met *gladde* huid, noemt men *naakte*, *Brugnonniers*, *Nectarinen*.

De boom van beide hoofdsoorten, van welke een

menigte variëteiten in den handel zijn, vereischt dezelfde zorg. Hij behoort niet in ons klimaat te huis, kan dus bijna zonder uitzondering slechts als leiboom met goed gevolg geplant worden; op kouden, natten grond lijdt de boom spoedig aan gomziekte, op te drooge gronden, lijdt hij aan de zoogenaamde witziekte, voorts heeft hij eene menigte vijanden. Men geve hem dus luchtigen tuingrond met matige bemesting, en verplaatse hem dikwijls, minstens om de drie jaren, ook beschermte men hem even als den Abrikozeboom voor de voorjaars-nachtvorsten.

Wij veredelen de perzik op het roode kroosje, eene soort van kleine pruim; op amandel deugt hij in ons klimaat minder, op wilden perzik en abricos, uit den steen verkregen, wordt hij ook dikwijls geoculeerd; de eerste wijze van kweeking is echter voor ons land de eenige goede.

Zeer enkele verscheidenheden kunnen als hoogst- en halfstanden worden geplant, de vruchten zijn evenwel zelden zoo groot als die van leiboomen.

De perzikenboom vereischt alle mogelijke zorg en dagelijks opzicht; men vertrouwte hem slechts aan kundige tuinlieden, hij zal anders weinig genot verschaffen.

Wij geven eerst eenige der voortreffelijkste perziken (met wollige huid) en dan eenige nectarinen of Brugnon's (met gladde huid). Het juiste tijdstip van gebruik is moeielijk aan te wijzen, dit hangt af van de meer of minder warme zomers enz. Wij nemen vroegste, middelbare en laatrijpende perziken aan, van de laatste een enkele, vooral geschikt om te konfijten.

Dubbele witte Avant, matig groot, zeer vroeg en somtijds ook zeer goed.

Early York, engelsche variëteit, matig groot, vroeg, eene der beste.

Early Savoy, engelsche var., groot, vroeg, uitmuntend.

Early Grosse Mignonne, uit Engeland echt ontvangen, zij is zeer zeldzaam, matig groot, vroeg, een der voortreffelijkste, de boom blijft klein, de kliertjes op de gelobde, groote bladeren zijn rond, de bloemen groot.

Dubbele Montagne bij de Franschen genaamd, *Madeleine blanc*. Voor ons klimaat eene der voortreffelijkste, vroeg en somtijds groot, kan ook voor den hoogst. vorm dienen, de kenmerken zijn: geen klieren op de bladstelen, bleeke, groote, bloemen en geen roode aders in 't vleesch om den steen; is ook eene der meest beminde om te trekken in kassen of bakken.

Madeleine de Courson, of *Madeleine rouge à grandes fleurs*, groot, vroeg, zeer hoog gekleurd, rood aan den steen, var. van de Montagne, de bloemen zijn echter hooger gekleurd.

Matte, *Belle de Paris*, zeer fraai, matig, vroeg, zeer goed. *Crawfords Early*, *Amerikaansche* var., ze gelijkt veel op onze oude *dubbele oranje perzik*, of *abrikoos-perzik*, ze is geel van vleesch, rood aan den steen, doch wat vroeger rijp dan de genoemde.

Belle Chevreuse } groote vruchten, op middelbaren tijd rijp,
Belle Conquête } gelijken elkander zeer, ten minste indien
Chancellor } wij de echte onder de uitgedrukte namen
Pucelle de Malines } ontvingen, alle hebben groote bloemen,
geen klieren op de bladsteelen.

Souvenir de Java, matig groot, hoog van vorm, mild, matig vroeg, voortreffelijk, een zeer gezonde boom, kleine bloem, klieren op de bladsteel.

Teton de Venus, de echte, bijna verlorene var., geen der tegenwoordige uitlandsche pomologen schijnt haar te kennen; ze beschrijven alle eene andere variëteit, deze heeft genepen bladen, met klieren op den bladsteel, groote bleekrosé bloemen, de vrucht is meest altijd voorzien van een uitwas, als de snavel van een papegaai, het vleesch is blank aan den steen, een zeer goede vrucht, evenwel meer als zeldzaamheid dan wel om hare voortreffelijkheid geplant, de *Montagne* is beter.

Drap d'or (Avoine), fraaie vrucht, matig groot, middelbaar rijp, vormt een fraaien boom en zou op minder gunstige standplaats geplant kunnen worden, matige bloem, klieren op den bladsteel.

Mignonne Grosse, schoone, zeer groote vrucht, waarmede te

Montreuil bij Parijs bijna groothandel gedreven wordt; zij rijpt bij ons op 't eind der Septembermaand.

Galande, *Noire de Montreuil*, groot, de vrucht is aan de zonzijde bijna zwart gekleurd, zeer rood aan den steen, eind van Sept. en begin van Oct. somtijds in ons klimaat.

Royal George, synoniem met de *dubbele Zwolsche*, groote vrucht, eind van Sept. en begin van Oct., zeer goed. Wij meenen genoeg te hebben voor ons klimaat; als eene zeer late perzik noemen wij nog de;

Admirable Late of om den teederen groei van deze liever de: *Admirable Jaune*, welke een fraaien boom vormt, mild draagt en zeer groote vruchten levert. Het vleesch is van beiden altijd vast aan den steen, ze kunnen daarom slechts dienen om te konfijten en voor verder huiselijk gebruik, de vrucht kan tot laat in October aan den boom hangen.

De jongst verloopene jaren brachten ons zulk eene menigte nieuwe variëteiten, dat men duizelt bij het optellen; perziken variëren echter weinig, daarom kozen wij uit het heirleger slechts de genoemde verscheidenheden, die in ons klimaat beproefd goed zijn.

~~~~~
Nectarine's, Brugnon's, naakte of kale perziken.

Downton, Engelsche variëteit, matig groot, dikwijls groot, groenachtig wit met geel, aan de zonzijde violetkleurig, weinig rood aan den steen, begin van Sept., eene der vroegste, de boom groeit gematigd en is zeer vruchtbaar, kleine bloemen, bladsteel met langwerpige klieren.

Duc de Tellier's, *du Tellier's*, matig groot of groot, witgroen met donker rood, zeer goed met begin van Sept., kleine bloem, met langwerpige klieren op de bladstelen.

Elruge of Claremont, matig groot, witgroen met veel violet en bruin, weinig rood aan den steen, eene der beste, begin van Sept., kleine bloem, langwerpige klieren op de bladstelen.

Newington Early, groot, geelwit, bijna geheel met violet en donkerrood bedekt, zeer rood aan den steen, schoonste vrucht, begin van Sept., groote bloem, groot gelobd, gezaagd blad, zonder klieren op den bladsteel, groeit gematigd.

New White, groenachtig wit met eenig geel, wordt hier te lande slechts onder zeer gunstige omstandigheden goed, begin, somtijds eind van September, groote bloem, groote bladeren, met langwerpige klieren op de bladsteel.

Victoria (Rivers), zeer groote vrucht, de eerste hadden eenen omvang van $9\frac{1}{2}$ Engelsche duimen, zij is uit het zaad van de *Stanwick Nectarine* (die bij ons nimmer rijp wordt) gekruist met de *Violette hâtive*, ze is wit groen, doch bijna geheel overdekt met karmozijn en violet, vooral aan de zonzijde gekleurd, kleine bloemen, langwerpige klieren op den bladsteel, wordt in 't laatst van Sept. of begin van Oct. bij ons te lande rijp, d. i. ongeveer 2 à 3 weken voor de *Stanwick Nectarine*.

1° de vrucht
omgekeerd.
2° de bloemen
zijn groot
3° de klieren
zijn niet vormig

Pruimen. (Prunus).

De pruimenboom schuwt een vochtigen kouden veenachtigen grond, zelden levert hij daar goede vruchten, ook zal hij veel aan gomziekte lijden, men plante hem, op eene matig vochtige, niet al te warme plaats en geve hem een lossen met klei en zanddeelen vermengden grond. Een weinig kalkpuin en beenderen zijn voor hem mesting, eigenlijk gezegde bemesting van runderen en dergelijken geve men hem slechts dun en matig, als de grond al te zeer is uitgeput; de hoogstamde en halfstamde kroonvorm zijn voor den pruimenboom 't meest geschikt, sommige variëteiten evenwel laten zich goed in den pyramiden- en leiboomvorm kweken, en leveren, met zorg behandeld door ervaren tuiniërs, rijkelijk vruchten, die ook wel zoo aangenaam van smaak zijn.

Wij kiezen wederom eenige der voor ons klimaat voortreffelijkste verscheidenheden.

Roode Abrikoze-Pruim, fraaie, voortreffelijke, geelrood gevlekte, ronde vrucht, Sept., ook als pyr. en leib.

Blaauwe Wijnpruim, zeer goed, milddragend, donkerblauw, rond, ook wel *Azuré hâtive*, begin van Sept., eene der vroegste, hoogst.

Braunauer Abricozenartige, duitsche var., ook bij ons allervoortreffelijkst, rond ovaal, geelgroen, Sept., pyr. of leib.

Coe's Goedendrop, ovaal, geel, roodgevlekte pruim, uitmuntend, verlangt goeden standplaats. Sept. pyr: leib.

Coe's fine late red, engelsche var., klein, rond, rood purperkleurig. Oct., leiboom, als eene zeer late pruim voortreffelijk.

Diamantpruim, groot, dikwijls zeer groot eivormig, zwartblauw, niet uitmuntend van smaak, sierlijk, laatst van Sept., goed voor de huishouding, zeer milddragend, pyr.

Drap d'or (Esperen), fraaie, hoogronde, goudgele pruim, uitmuntend, milddragend. Aug.—Sept. hoogst.

Roode Eierpruim, flesch vormige, fraaie lichtroode of violetkleurige vrucht, zeer goed. Sept. hoogst.

Witte Eierpruim, zeer groote, eivormige, witgele pruim. Oct., leiboom. Slechts op zeer warmen stand, en dan nog wel in gunstige zomers, wordt deze vrucht in ons klimaat goed voor 't dessert, ze is echter voor de huishouding altijd nog te gebruiken.

Emperor of Japan, fraaie, hoogronde, ook wel eenigzins eivormige vrucht, fraai rood gekleurd, voor sieraad, de smaak is niet uitmuntend. Sept., pyr. of leib., groeit teeder.

Gele Catharine-pruim, rond eivormig, matig groot, geel met eenige roode stipjes; zeer goede dessertvrucht. Sept., goed voor alle vormen.

Jefferson, hooggrond, bijna eivormig, geel met roodgekleurde groot, zeer goede dessertvrucht. Sept., goed voor alle vormen.

Kirké's, ronde, bijna zwartblauwe, groote pruim, 1 rang, laatst van Sept., voor alle vormen.

Kleine gele Mirabelle, kleine vrucht, goudgeel met roode stippen en vlekjes, zeer fraai, 1 rang voor het dessert, ook

om te droogen. Sept., alleen om den teederen groei als pyramide te planten.

Monsieur Jaune, kleine ronde, goudgele roodgeklekte vrucht, zeer milddragend, 1 rang, voor het dessert, begin van Sept., hoogst. en pyr.

Nectarine-pruim, rond, matig groot, geelachtig met rood en purper, 1 rang, Sept., vooral als pyr. en leib.

Pond's Seedling, groote, langwerpige, eivormige, fraai licht rood gekleurde pruim, sieraad, niet uitmuntend van smaak, goed voor de huishouding, Sept., pyr., voor hoofdezaklijk.

Quetsche of *Kwetsen*, van deze telt men verscheidene variëteiten, van welke de gewone of *Leipziger*, de draaitakkige of *Hongaarsche* en de *Italiaansche* de beste zijn, alle zijn langwerpig, min of meer spits naar 't onder- en boveind der vrucht, rood of violetblauw gekleurd, vast van vleesch, laatst van Sept., voor huishoudelijk gebruik, droogen, enz. Hoogstamde kroonvorm.

Reizensteiner Quetsche of *Kwets*, geel, matig groot, eivormig, goudgeel, laatst van Sept., voor de huishouding, hoogst. kroonvorm.

Reine Claude, geelachtig groen met bruine stippen en vlekken, matig groot, rond, allervoortreffelijkst, wel bekend, Sept., voor elk doel van den 1 rang, alle vormen, tot heden toe nog de beste van alle pruimen, hoewel niet zeer milddragend, zij bemint vooral zandgronden, doch niet te drooge.

Reine Claude Bavay, groote, ronde pruim, geelgroen met bruine vlekjes, zeer goed, zeer milddragend; daar zij echter in October eerst rijp wordt, kan zij op zeer gunstigen stand slechts tot den 1 rang gerekend worden, evenwel goed voor de huishouding.

Reine Claude Bavay hâtive, matig groot, rond, geelachtig groen, in het begin van Augustus rijp, als een der vroegste pruimen van den 1 rang, zeer milddragend in alle vormen.

Reine Claude Violet, matig groot, rond, geel groen, bijna geheel met violet overdekt, als de groene *Reine Claude* van

hoedanigheid, dus van den 1 rang, zeer milddragend, Sept., voortreffelijk in alle vormen.

Reine Victoria, groot, langwerpig, fraai levendig rood-violet, sierlijke vrucht, minder voor het dessert, Sept., pyr.

Virginale blanche } Matig groote, somtijds groote, ronde
Dubb. Boeren Witte } pruim, witgeel, Sept., milddragend, hoogstamde of pyr.

Washington, zeer groot, hooggrond, geel met rosé, van den 1 rang tot elk doel, Sept., zeer milddragend, voor alle vormen, allervoortreffelijkst.

Vijgen (Ficus Carica).

De vijgenboom is niet zeer kiesch ten opzichte van den grond; hij schuwt slechts al te veel vocht, overigens is het bekend dat hij onze winters niet verdraagt; onbedekt sterft hij meestal tot aan den grond af, men plante hem liefst als leiboom en wel zoo, dat hij in 't najaar naar beneden kan worden gebogen met zijne armen en takken; dan bedekt men hem met eene fiksche laag droog stroo, en overstrooie dit met eene laag zand van 0.2 à 0.3 el dikte, als de winter voorbij is ontbloote men hem weder, binde hem aan, en blijve, ten minste zoolang nachtvorsten te vreezen zijn, des nachts bedekken met riet en stroomatten.

Er zijn door sommige kwekers proeven genomen met eenige soorten ons zeer aanbevolen, tot heden zagen wij daaraan slechts onvolkomene vruchten, daarom vermelden wij slechts de:

Gewoone vroege, met de bruine tamelijke groote vrucht, in ons land algemeen bekend.

Walnoten, Okkernoten. (Juglans regia).

Zoo als bekend is neemt deze bijna elken grond voor lief,

slechts niet te vochtigen. Men plante hem als hoogstamde, ook langs dijken en wegen, hij levert voortreffelijk timmerhout en, op den daartoe gevorderderden leeftijd gekomen, rijken opbrengst aan noten.

Behalve eenige variëteiten welke om de verscheidenheid in het blad voornamelijk als boomen tot versiering geplant worden tellen wij de:

Gewoone zachtschalige walnoot en de Vroegdragende (Juglans regia fertilis).

Deze laatste levert kleinere vruchten dan de gewone, doch draagt zeer spoedig, reeds aan de drie- á vierjarige veredeling, het is bekend dat deze var. zich niet echt uit het zaad voortplant; men veredele hem dan liefst door afzuigen (zogen), evenals dat plaats heeft met de andere variëteiten.

I N H O U D.

	Blz.
Aalbessen	11.
Abrikosen	12.
Amandelen	14.
Appelen	”
” zomer-	16.
” herfst en vroege winter-	17.
” winter en voorjaars-	18.
” vroeg-	20.
” herfst- en vroege winter-	21.
” winter- en voorjaars-	23.
Druiven	26.
Frambozen of Brambozen	27.
” vroeg-	28.
” herfst-	”
Hazelnoten	29.
Kastanjes (tamme of eetbare)	30.
Kersen	”
” gele en bonte	31.
” roode en bruinroode	”
” zwarte of zeer donker purperbruine	32.
Kruisbessen	33.
” roode	”
” gele	”
” witte	34.
” groene	”
Kweeënboom	”

INHOUD.

Mispelenboom	35.
Moerbeziënboom	»
Pereboom	36.
Peren vroege zoogenaamde zomer-	37.
„ herfst-	38.
„ late of winter-	41.
„ zomer-, liever vroege herfst-	44.
„ late herfst- en vroege winter-	45.
„ „ winter-	46.
Perziken	»
Pruimen en Kwetsen	50.
Vijgen	53.
Walnoten, Okkernoten	»